

în subsol, și « muntele Ponara » (p. 405), iar orașul *Nowogródek* (pr. *novogrudec*) este transcris « *Novogrudeț* » (p. 418).

La unele nume, inițiala *K* a fost transcrisă prin *C*: *Cozodusin*, *Carp*, *Cușelov* (1), chiar *Cościușco* (pentru *Kozodusin*, *Karp*, *Kuszelew*, *Kościuszko*). La altele în schimb, *K* a fost păstrat: *Kovno*, *Kozietulski*, *Kroleviț* etc. După ce criterii?

Numele de familie *Sapieha* a devenit « *Sapiehan* » (p. 258), plecându-se probabil de la formele de acuzativ și instrumental singular cu terminația în nazală: *Sapiehę* (dată drept corespondent polon în indicele de la urma traducerii) și *Sapiehą*. *Kozietulski* se pronunță « *cojietulski* » dar e transcris « *Kozietulski* » (p. 349). *Wereszczak* (pr. *vereșciac*) și *Rębajło* (pr. *renbailo*) au ajuns, prin intermediul altor traduceri, « *Vereășceag* » (p. 75) și « *Rembai* » (p. 374), depărtându-se astfel de spiritul limbii polone. În consecință, nu există norme unitare de transcriere a numelor.

În indicele de la urmă, care are menirea să pună pe cititori în contact cu formele exacte ale numelor polone, se dau ades reconstrucții greșite ale acestor nume. Astfel pentru « *Kruleviț* » (în realitate *Krulevię* = *Królewicz*) se dă forma de genitiv, « *Królewką* » (în realitate și aci *Królewką*). Pentru « *Justina* » se dă forma de locativ « *Justynie* » (corect: *Justynie*), luată talem qualem din titlul *Pieśń o Justynie*, opera lui Fr. Karpiński, nominativul numelui avind însă forma *Justyna*. De asemenea, numele proprii sint ortografiate dublu și triplu: *Mickiewicz*, *MiŃchiewici* și *MiŃchevici*; *Pan Tadeusz* și *Pan Tadeuș*; *Zosia* și *Zosea* etc. În toate aceste cazuri pronunțarea este una singură și ortografierea în limba polonă perfect unitară.

Mai serioase ni se par transpunerea și traducerea numelor proprii în românește. Eroii din literatură au identitatea și cetățenia poporului, căruia aparține scriitorul și opera literară. Opinăm pentru păstrarea numelor proprii de personaje în forma originală. Ele sint excelente puncte de reper și punți de legătură cu originalul și cu tradiția poporului respectiv. Eroii poartă în nume și în comportare difuziunea numelui creatorului lor și al țării de baștină. Când zici *Michel Angello* zici *Italia*, când zici *Don Quijotte* zici *Cervantes* și *Spania*, *Pan Tadeusz* e *Mickiewicz* și *Polonia*. Dacă cineva ar vedea undeva scris « *Mieilă Ingerul* » n-ar ști despre ce e vorba. Iar dacă ar afla că e vorba de *Michel Angello* ar rămâne stupefiat de ridicolul traducerii. Nu se mai poate spune ca pe vremuri « *Ion La Fontaine* » sau « *Ion Baptist — Poquelin*. » De aceea, credem că cel puțin pentru domeniul polon, nu merge bunăoară « *George Osolinski* » pentru *Jerzy Ossoliński*, personalitate polonă din sec. al XVII-lea. « *Jerzy* » ca tradiție și limbă e *Polonia*. De asemenea, nu vedem potrivită nici traducerea numelui personajului *Kusy* (care înseamnă « *ciont* ») prin « *Bercu* ». Nici nu credem că cititorul a sesizat sensul numelui. La fel s-a tradus *Wąsal* prin « *Mustăciosul* », *Chorązy* prin « *Steagaru*. » etc. S-ar putea invoca necesitatea pronunției grele în limba polonă. Și în alte limbi pronunția este grea și totuși nu inclinăm spre traducere. Dacă s-ar vorbi de expresivitatea numelui, ea poate fi tradusă în note sau comentarii. Totuși dacă s-au tradus unele nume, de ce nu s-au tradus și altele. *Robak* de pildă, deși în mod intenționat are sensul de « *vierme* », a rămas « *Robac*. » Există o rațiune a inconsecvenții? Momentan nu o vedem.

Însă lipsa cea mai de seamă în această problemă sint formele nepotrivite ale numelor traduse și traducerea inconsecventă a unora din ele. Numele de persoane, ca și cele de locuri de altfel, s-au păstrat adeseori în forme tipice. Numele de persoane în românește sint de obicei nearticulate, : *Ion Creangă*, *Gr. Ureche*, *Dumitru Briceag*, *A. Mureșan*, *Florica Oșel*, *Elena Leuștean*, etc.

Cele masculine se pot termina în *u* —, dar în nici un caz, în formă curat românească, n-au pe l final: *St. Ciobanu*, *D. Strungaru*, *V. Chelaru*, etc. Nu știm de ce s-a trecut peste simțul acesta de limbă și de forme românești și s-a tradus cu: *Botezătorul*, *Mătăuzul*, *Briciul*, *Briceagul*, *Chelarul*, *Sfirlează*, *Nuiaua*, *Stropitoarea*, etc. Nu se aude, de pildă, *Ion Nuiaua*, ci *Ion Nuia* nu *Petre Stropitoarea*, ci *Petre Stropitoare*. chiar dacă e vorba de porecle. De aceea, mai ales în cartea VII, atmosfera este radical schimbată, față de original. Și când se spune: